

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นกับกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านด่าน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านด่าน ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 16 โรงเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกแห่ง

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกโรงเรียนที่มีความหลากหลายของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 5 โรงเรียน เนื่องจากเป็นการวิจัยแบบเจาะลึกเชิงคุณภาพ เลือกโรงเรียนได้ 5 แห่ง ดังนี้

1. โรงเรียนมหิตลอนุสรณ์
2. โรงเรียนบ้านหนองเต่าพัฒนา
3. โรงเรียนบ้านดงเย็น
4. โรงเรียนวัดบ้านกะชาย
5. โรงเรียนวัดบ้านปลัดขิก

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน 5 แห่ง แห่งละ 1 คน จำนวน 5 คน ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เรื่องนโยบายการนำครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนในโรงเรียน กระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อนักเรียน

2.2 ครูผู้สอนในโรงเรียน ที่มีส่วนร่วมในการนำครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน ของโรงเรียน ทั้ง 5 แห่ง แห่งละ 1 คน ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์ถึงกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อนักเรียน

2.3 นักเรียนชั้นที่ได้เรียนกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน 5 แห่ง ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) โดยการจับฉลากมาโรงเรียนละ 5 คน 5 แห่ง รวม 25 คน

สัมภาษณ์นักเรียนถึงกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อนักเรียน

2.4 ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ร่วมกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้ง 5 แห่ง ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ให้การสัมภาษณ์ถึงกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการร่วมกิจกรรมของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นกับโรงเรียนและความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อนักเรียน

ตาราง 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน 5 แห่ง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	ชั้น	จำนวน	หมายเหตุ
1	มหิดลอนุสรณ์	ม.1	5	ทั้งหมด
2	บ้านหนองแคพัฒนา	ป.5 -ป.6	5	ทั้งหมด
3	บ้านดงเย็น	ป.5-ป.6	5	ทั้งหมด
4	วัดบ้านกะชาย	ม.1	5	ทั้งหมด
5	วัดบ้านปลัดปึก	ม.1-ม.2	5	ชมรมข้าวกล้อง
	รวม		25	

ตาราง 3 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียน 5 แห่ง

ลำดับที่	ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียน	หมายเหตุ
1	นายทองคำ ยิ้มรัมย์	มหิดลอนุสรณ์	สอนทั้ง 2
2	นายทองคำ ยิ้มรัมย์	บ้านหนองแคพัฒนา	โรงเรียน
3	นายสัมฤทธิ์ ชลอสล	บ้านดงเย็น	1 คน
4	นางเมือง ยวงรัมย์	วัดบ้านกะชาย	1 คน
5	นางทองใบ มณีศรี นางคำไล อิ่มสำราญ	วัดบ้านปลัดปึก	2 คน

ตาราง 4 แสดงข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ของโรงเรียนที่ใช้วิจัย ทั้ง 4 กลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	ตำแหน่งผู้บริหาร / จำนวน	จำนวนครูผู้สอน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครูภูมิปัญญา	รวม (คน)
1	ร.ร.มหิตลอนุสรณ์	ผู้อำนวยการ / 1	1	5	1	8
2	ร.ร.บ้านหนองแต้	อาจารย์ใหญ่ / 1	1	5		7
3	ร.ร.บ้านดงเย็น	อาจารย์ใหญ่ / 1	1	5	1	8
4	ร.ร.วัดบ้านกะชาย	ผู้อำนวยการ / 1	1	5	1	8
5	ร.ร.วัดบ้านปลัดขิก	ผู้อำนวยการ / 1	1	5	2	9
รวม		5	5	25	5	40

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และครูผู้สอน เกี่ยวกับ
 - 1.1 นโยบาย การนำครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน
 - 1.2 ปัญหา อุปสรรค ในกระบวนการเรียนการสอน
2. แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียน นักเรียนและ

ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับ ผลการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีต่อนักเรียน

4. เครื่องบันทึกเสียง

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษา ค้นคว้า จากเอกสารงานวิจัย ตำรา การเรียนการสอนทางการศึกษา
2. นำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิด ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข
4. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้ว เสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความครอบคลุม และภาษาให้สมบูรณ์
5. นำเครื่องมือ ไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง
2. ขอนหนังสือจาก ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ถึงหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านด่าน
3. ขอนหนังสือจากหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านด่าน ถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 5 แห่ง เพื่อนำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ไปเก็บข้อมูล
4. นำแบบสัมภาษณ์ ไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และขอความร่วมมือ วางแผนการสังเกตการสอน กับครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงเดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2545 จนได้ข้อมูลที่ครบสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. แบบสัมภาษณ์ กระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จากข้อมูลที่รวบรวมได้นำเสนอ แบบพรรณนาวิเคราะห์
2. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ผลการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีต่อนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ในโรงเรียน 5 แห่ง ใช้วิธีการสรุปภาพรวม กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม นำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์